

<p>فصل : سوم (اقتصاد رشد و پیشرفت) درس: دهم نام طراح: محمود یعقوبی (سرگروه اقتصاد شهرستان زیرکوه)</p>	<p>به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی کشوری اقتصاد تولید شده در استان خراسان جنوبی</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب: اقتصاد سال تحصیلی: ۱۳۹۹-۱۴۰۰</p>
--	---	--

عنوان درس : مقاومت سازی اقتصاد

اهداف یادگیری

- بررسی دلایل اختلافات و تحریم های اقتصادی بین کشورها - بررسی وضعیت اقتصادی ایران در دوران صفویه، قاجار و پهلوی - آشنایی با تعریف اقتصاد مقاومتی و اهمیت آن در شرایط کنونی کشور - آشنایی با تعریف استقلال اقتصادی

انتظارات پس از مطالعه

- اصول یک اقتصاد مقاوم را درک کنیم. - با توجه به اصل مزیت اقتصادی بیابیم که در چه حوزه هایی باید توانمند شویم. - راه های مقابله با تحریم ها را بررسی کنیم. - درباره توان داخلی برای حل مشکلات بحث کنیم.

کلمات کلیدی

- مقاومت سازی اقتصادی - اقتصاد مقاومتی - استقلال اقتصادی - اقتصاد ایران - ثبات اقتصادی - اقتصاد مردمی - تحریم اقتصادی

معرفی کلیات و اهداف درس

« طرح مسئله »

۱- چرا با وجود ارتباطات گسترده میان کشورهای جهان، همچنان اختلاف ها، تهدیدها، تحریم ها و دشمنی ها پا بر جاست و برخی کشورها زیر ستم کشورهای دیگرند و اقتصاد آنها با مشکلات فراوانی روبه روست؟

واقعیت آن است که کشورهای مختلف جهان و دولت های آنها، با وجود روابط اقتصادی پیچیده ای که با هم دارند، هنگام حضور در روابط جهانی، نگران منافع ملی خود نیز هستند. برخی کشورها حاضر نیستند کشورهای دیگر پیشرفت کنند و دوست دارند، خودشان تنها قدرتمند جهان باشند. کشورهای دیگر نیز یا باید در مقابل خواسته آنها سر تسلیم فرود آورند و به مزرعه ای از گاوهای شیرده تبدیل شوند یا بایداز شرافت و استقلال ملی و دینی خود دفاع کنند و در برابر زیاده خواهی ها بایستند.

۲- نگه داشتن استقلال ملی و دینی یک کشور، در مقابل کشورهای زورگوشه هزینه هایی را برای آن کشور به همراه خواهد داشت؟

نگه داشتن این استقلال ملی و دینی بدون هزینه نیست. انواع تحریم های اقتصادی، سنگ اندازی ها و دشمنی ها، بیشتر و بیشتر خواهد شد.

کشوری که نخواهد زیر بار بیگانگان برود، راه های قوی شدن را نیز فرا خواهد گرفت.

نمودار مسیر تاریخی اقتصاد ایران

۱- دوران باستان: ایران جایگاه ویژه ای در اقتصاد جهان داشته است.

به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرار گرفتن در چهار راه بین المللی

وجود حکومت ها و سلسله های بزرگ، لشکرکشی ها و جنگ ها، پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت می کند.

۲- دوران اسلامی (هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی): جلوه هایی از پیشرفت اندیشه اقتصادی، تأمین مالی مراکز علمی، عمران و آبادانی، تجهیز زیرساخت ها و موقوفات را می توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد.

احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت. به عنوان مثال، در موقعیتی که در اروپا، بربریت حاکم بود و زنان حتی حق مالکیت نیز نداشتند، وقف نامه های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی، حجم عظیمی از مالکیت و سرمایه گذاری و مشارکت آنها را در تولید نشان می دهد.

۱- در نیمه اول حکومت صفویه: علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

رونق و آبادانی اقتصاد ایران تا اواسط حکومت صفویه در زیربنایها و عمران بندرها، بازارها، مدارس علمی، کاروانسراها، مساجد باقیمانده و فعالیت های خیریه ها قابل درک است.

۲- در دوره پایانی حکومت صفویه: اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

۳- صفویه:

این وضعیت با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل گیری قدرت های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر و استعمار کشورهای دیگر پرداختند. این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد.

۴- قاجار: در دوران قاجار، بی کفایتی و عیاشی حاکمان به اوج خود رسید و ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی ها، از دست داد. تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می شد.

۵- پهلوی: روند افول اقتصاد ایران با حکومت رضاخان و تشکیل سلسله پهلوی ادامه یافت.

۱- ویژگی عمده این دوره، جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.

۲- اقتصاد ایران به جای تکیه بر پایه های بومی و درون زای داخلی و ملی خود، به بیرون از مرزها و قدرت های بزرگ متکی شد.

۳- اقداماتی که هم انجام شد نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند.

۴- اقدامات حکومت پهلوی بر بیماری های اقتصاد ایران افزود.

۵- نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.

۶- انقلاب اسلامی: مردم روی پای خودشان ایستادند و خواستار استقلال و آزادی کشورشان شدند. خواست مردم در قانون اساسی کشور تجلی یافت. در بخش اقتصادی قانون اساسی، براقصت مردمی، نفی سلطه بیگانگان و استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است. برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب هایی که در دوران کنونی، اقتصاد ملی ما را تهدید می کند **مقاوم سازی اقتصاد** و مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه های خارجی، ضروری است.

«سیر تاریخی اقتصاد ایران»

۳- ایران به چه دلیل از دوران باستان، جایگاه ویژه ای در اقتصاد جهان داشته است؟

ایران به دلیل **وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرار گرفتن در چهار راه بین المللی**، از دوران باستان جایگاه ویژه ای در اقتصاد جهان داشته است.

۴- مواردی را نام ببرید که از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران باستان حکایت دارد؟

وجود حکومت ها و سلسله های بزرگ، لشکرکشی ها و جنگ ها، **پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم**، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت می کند.

۵- طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی، چه جلوه هایی از پیشرفت را می توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد؟

جلوه هایی از پیشرفت **اندیشه اقتصادی، تأمین مالی مراکز علمی، عمران و آبادانی، تجهیز زیرساخت ها و موقوفات** را می توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد.

۶- احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای کدام مناطق قرار گرفت؟ مثال بزنید.

احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق **آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا** قرار گرفت. به عنوان مثال، در موقعیتی که در اروپا، بربریت حاکم بود و زنان حتی حق مالکیت نیز نداشتند، وقف نامه های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی، حجم عظیمی از مالکیت و سرمایه گذاری و مشارکت آنها را در تولید نشان می دهد.



۷- رونق و آبادانی اقتصاد ایران را تا اواسط حکومت

صفویه در چه مواردی می توان درک کرد؟

رونق و آبادانی اقتصاد ایران را تا **اواسط حکومت صفویه** می توان از **زیربناها و عمران بندرها، بازارها، مدارس علمی، کاروانسراها، مساجد باقیمانده و فعالیت های خیریه ها** درک کرد.

۸- وضعیت اقتصاد ایران در نیمه اول حکومت صفویه و در دوران پایانی حکومت صفویه را با هم مقایسه کنید.

در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

۹- به چه دلیل در دوره پایانی حکومت صفویه حاکمان وقت، نتوانستند جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند؟

حاکمان وقت از **موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند** و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

۱۰- دوره پایانی حکومت صفویه که حاکمان وقت نتوانستند جریان پیشرفت و توسعه را آغاز کنند مصادف با چه تحولاتی در اروپا بود؟

این وضعیت با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل گیری قدرت های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر و استعمار کشورهای دیگر پرداختند. این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد.

۱۱- چه عاملی موجب تسریع جریان پیشرفت در کشورهای اروپایی شد؟

رقابت شدید نظامی و تجاری کشورهای اروپایی بایکدیگر و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد. آنها از یک سو با چنگ انداختن بر دارایی های سایر ملت های جهان به ثروت اندوزی پرداختند و از سوی دیگر در رقابت با یکدیگر به نوسازی سریع صنایع و تولیدات خود اقدام کردند.

۱۲-چرا در دوران قاجار، ایران فرصت طلایی خود برای جبران عقب ماندگی نسبت به اروپا را از دست داد؟

در دوران قاجار، بی کفایتی و عیاشی حاکمان به اوج خود رسید و ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی ها، از دست داد. تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می شد.

۱۳-در دوران.....، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی ها، از دست داد.

قاجار

۱۴-عمده تلاش حاکمان در دوره قاجار صرف چه اموری می شد؟

تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می شد.

۱۵-چه عواملی در زمان قاجار، آسیب های توان فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد؟

از دست دادن بخش های مهمی از سرزمین و منابع ایران

هزینه های شکست در جنگ

عهدنامه های ننگین و مبالغ جرمه های گزاف آنها

بی توجهی به سرمایه های انسانی و اجتماعی

سیاست های رکودی و انقباضی

نبودن برنامه ریزی و قانون گذاری اقتصادی

اعطای امتیازها به شرکت ها و کشورهای استعماری

تأسیس بانک های روسی و انگلیسی

سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب های توان فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

۱۶-محدود حرکت های ملی و مذهبی، که توسط علمادرمزمان قاجار، در جهت پیشرفت کشور در زمینه اقتصادی انجام

شدرانام ببرید؟

اقدامات محدود مذهبی و ملی، مثل تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر، تأسیس شرکت اسلامی و

تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه هایی در حمایت از تولید ملی، متأسفانه

چندان اثر بخش نبود.

۱۷-روند افول اقتصاد ایران با حکومت..... و تشکیل..... ادامه یافت.

رضاخان - سلسله پهلوی

۱۸-ویژگی عمده اقتصاد ایران، در دوره پهلوی (سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۵۷) چه بود؟

ویژگی عمده این دوره، **جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.** اقتصاد ایران به

جای تکیه بر پایه های بومی و درون زای داخلی و ملی خود، به بیرون از مرزها و قدرت های بزرگ متکی شد.

۱۹-وضعیت و ویژگی های اقتصادی ایران در دوران پهلوی چگونه بود؟

الف: ویژگی عمده این دوره، **جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.**

ب: اقتصاد ایران به جای تکیه بر پایه های بومی و درون زای داخلی و ملی خود، به بیرون از مرزها و قدرت های بزرگ متکی

شد.

ج: اقداماتی نظیر ایجاد زمینه ای قانونی (مثل قانون تجارت و تعاونی ها) و زیرساخت های مواصلاتی (مانند راه آهن)، گسترش

مدارس و دانشگاه ها و بهبود نسبی بهداشت هم نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند.

د: تعدی حکومت پهلوی بر موقوفات و مالکیت های خصوصی و عمومی، واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان و اجرای برنامه هایی موسوم به **انقلاب سفید**، که آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی زد، **بربیماری های اقتصاد ایران افزود.**

و: نوسازی و توسعه ایران در این زمان به **صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ** انجام می شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.

۲۰- چه اقداماتی در دوره پهلوی انجام شد که نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند؟

اقداماتی نظیر ایجاد زمینه ای قانونی (مثل قانون تجارت و تعاونی ها) و زیرساخت های مواصلاتی (مانند راه آهن)، گسترش مدارس و دانشگاه ها و بهبود نسبی بهداشت، نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند.

۲۱- کدام اقدامات در دوره پهلوی بر بیماری و مشکلات اقتصادی افزود؟

الف: تعدی حکومت پهلوی بر موقوفات و مالکیت های خصوصی و عمومی، واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان و اجرای برنامه هایی موسوم به **انقلاب سفید**، که آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی زد، **بربیماری های اقتصاد ایران افزود.**

ب: نوسازی و توسعه ایران در این زمان به **صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ** انجام می شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.

۲۲- چه اقدامی در دوره پهلوی آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصادی روستایی زد؟

اجرای برنامه هایی موسوم به **انقلاب سفید**

۲۳- در دوران پهلوی، نقش دولت در اقتصاد چگونه بود؟

در این دوران، دولت حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت و توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد؛ در عین حال، نظام نوینی در مالیات ستانی و بودجه بندی کشور پدید آمد و برخی شاخص های اقتصادی، اجتماعی و انسانی بهبود یافت. از سوی دیگر در نتیجه افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت.

۲۴- چرا در دوران پهلوی دولت به عنوان یک کارفرمای بزرگ در عرصه اقتصاد مطرح شد؟

در این زمان، دولت با هدف ایجاد توسعه نمایی به اجرای طرح های عمرانی متعدد در کشور پرداخت و به این ترتیب، بخشی از درآمدهای نفتی کشور، صرف ساخت و ساز شد. کارخانه ها و مؤسسات شکل گرفت و دولت به عنوان کارفرمای بزرگ در عرصه اقتصاد مطرح شد. ساختارهای اساسی اقتصاد کشور نیز زیر سلطه و برنامه ریزی بیگانگان قرار گرفت.

۲۵- پیروزی انقلاب اسلامی چه تاثیری بر خودباوری و اعتماد به نفس مردم در جهت استقلال سیاسی و اقتصادی داشت؟

با پیروزی انقلاب اسلامی، مردم ما به توانمندی های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند. مردمی که تا آن روز خود را در برابر زورگویی کشورهای غربی در تعیین حاکمان و تعیین سیاست های اقتصادی و اجتماعی شان، ناتوان می دیدند، روی پای خودشان ایستادند و خواستار استقلال و آزادی کشورشان شدند.

۲۶- کتاب «ایران، روح یک جهان بی روح» اثر کیست؟

میشل فوکو، متفکر شهیر فرانسوی

۲۷- میشل فوکو در کتاب «ایران، روح یک جهان بی روح»، شور و حال انقلاب اسلامی را چگونه بیان می کند؟

می گوید: «یکی از چیزهای سرشت نمای این رویداد انقلابی، این واقعیت است که این رویداد انقلابی **اراده ای مطلقاً جمعی** را نمایان می کند و کمتر مردمی در تاریخ چنین فرصت و اقبالی داشته اند. اراده جمعی اسطوره ای سیاسی است که حقوق دانان یا فیلسوفان تلاش می کنند به کمک آن، نهادها و غیره را تحلیل یا توجیه کنند. نمی دانم با من موافقید یا نه، اما ما در تهران و سرتاسر ایران با اراده جمعی یک ملت برخورد کردیم. این اراده جمعی که در نظریه های ما همواره اراده ای کلی است، در ایران هدفی کاملاً روشن و معین را برای خود تعیین کرده و بدین گونه در تاریخ ظهور کرده است. در ایران عرق ملی بی نهایت قوی بوده است. سرباز زدن از اطاعت از بیگانگان، بیزاری از چپاول منابع ملی، عدم پذیرش سیاست وابستگی به خارج و دخالت همه جا آشکار آمریکایی ها، همه و همه عوامل تعیین کننده ای بودند تا شاه، یک دست نشاندۀ غرب به شمار آید.»

۲۸- میشل فوکوسرشت نمای انقلاب اسلامی ایران را چه می دانست؟

یکی از چیزهای سرشت نمای این رویداد انقلابی، این واقعیت است که این رویداد انقلابی **اراده ای مطلقاً جمعی** را نمایان می کند و کمتر مردمی در تاریخ چنین فرصت و اقبالی داشته اند.

۲۹- منظور از اراده جمعی چیست؟

اراده جمعی اسطوره ای سیاسی است که حقوق دانان یا فیلسوفان تلاش می کنند به کمک آن، نهادها و غیره را تحلیل یا توجیه کنند.

۳۰- از نظر میشل فوکوچه عواملی باعث شد تا شاه به عنوان یک دست نشان دهنده غرب به شمار آید؟

سرباز زدن از اطاعت از بیگانگان، بیزاری از چپاول منابع ملی، عدم پذیرش سیاست وابستگی به خارج و دخالت همه جا آشکار آمریکایی ها، همه و همه عوامل تعیین کننده ای بودند تا شاه، یک دست نشانده غرب به شمار آید.

۳۱- بعد از شکل گیری نظام جمهوری اسلامی، آنچه مورد نظر امام خمینی علیه السلام، رهبر ایران و خواسته ملت بود در چه چیزی تجلی یافت؟

در **قانون اساسی** کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب اسلامی - ایرانی نیز در آن درج شد.

۳۲- در بخش اقتصادی قانون اساسی بر چه مواردی تأکید شده است؟

در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه هایی همچون **اقتصاد مردمی**، **نفی سلطه بیگانگان** و **استقلال اقتصادی**، **حقوق اقتصادی شهروندان** و **عدالت اقتصادی** تأکید شده است.

«اقتصادمقاومتی و استقلال اقتصادی»

۳۳- اینکه کشورها در شرایط سخت پیش بینی نشده، چه واکنشی نشان می دهند به چه عاملی بستگی دارد؟

به **قدرتمند بودن** آنها بستگی دارد.

۳۴- پاسخ به این پرسش ها که آیا ساختارهای اقتصادی یک کشور پر قدرت است؟ آیا شرکت های تولیدی در شرایط سخت می توانند نیاز کشور را برآورده کنند؟ آیا اقتصاد کشور وابسته است یا مستقل؟ در چه شرایطی تعیین کننده است؟

پاسخ به این پرسش ها و پرسش های مشابه، **در روبه رو شدن کشورها با شرایط سخت تحریم و تهاجم** تعیین کننده است.

۳۵- برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب هایی که در دوران کنونی، اقتصاد ملی ما را تهدید می کند چه امری ضروری است؟

مقاوم سازی اقتصاد و مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه های خارجی، ضروری است.

۳۶- اقتصاددانان باچه اصطلاحاتی بر مقاوم سازی اقتصادی تأکید می کنند؟

اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند «**ثبات اقتصادی**»، «**استحکام اقتصادی**»، «**تاب آوری اقتصاد**» و «**پایداری**»، بر مقاوم سازی اقتصادی تأکید می کنند.

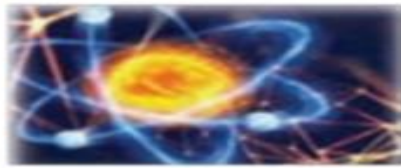
۳۷- مقاوم سازی اقتصادی به چه معناست؟

مقاوم سازی اقتصادی به معنای آن است که **مجموع نیروهای مولد، شرکت ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند** تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

۳۸- اقتصادمقاوم محصول چیست؟

اقتصاد مقاوم، محصول **خودباوری**، **تلاش و مجاهدت** همه جانبه و فراگیر مردمان سخت کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.

رشادت ها و دلاوری های مردم ایران در طول تاریخ ثابت کرده است که ایرانیان مسلمان، از چنین قدرتی برخوردارند و هرکجا از این قدرت خود استفاده کرده اند، به پیشرفت های بزرگی دست یافته اند.



۳۹- منظور از اقتصاد مقاومتی چیست؟

اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است **پیشرفته، مردمی و دانش بنیان** که در برابر تهدیدات و تکانه های داخلی و خارجی، آسیب ناپذیر است و با اتکای به قابلیت ها و ظرفیت های داخلی و استفاده از فرصت های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می کند و با تحریم ها و تهدیدات دشمنان، به زانو در نمی آید.

۴۰- وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان با نام..... شناخت.

استقلال اقتصادی

۴۱- منظور از استقلال اقتصادی چیست؟ (آیا استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با دیگر کشورهاست؟)

وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان با نام استقلال اقتصادی شناخت. با این حال **استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست** و هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل، مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

«بیشتر بدانیم»

غارث و قحطی

۴۲- یکی از ابزارهای دولت های غربی برای استثمار و غارت، چیست؟ مثال بزنید.

تأسیس و تقویت شرکت های بزرگ چند ملیتی. یکی از این نمونه ها، شرکت انگلیسی - هلندی هند شرقی است.

۴۳- در کدام کتاب، اخبار و گزارش های دست اول و رقت انگیزی از نتایج حضور نیروهای نظامی بیگانه و عملیات و اقدامات آنان در ایران در زمان جنگ جهانی اول ارائه شده است؟

کتاب قحطی بزرگ (نسل کشی ایرانیان در جنگ جهانی اول)

۴۴- کتاب قحطی بزرگ (نسل کشی ایرانیان در جنگ جهانی اول) اثر کیست؟

محمدقلی مجد، ترجمه محمد کریمی

فعالیت فردی خارج از کلاس..... صفحه ۱۱۱.....

مستند «پرزیدنت آکتور سینما» را مشاهده کنید و بخش های اقتصادی آن را به کلاس ارائه دهید. مستند پرزیدنت آکتور سینما (داستان یک پیروزی بدون جنگ) روایت گرتلاش های میخائیل گورباچف، آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی، جهت ایجاد رفاه برای مردم شوروی است. «این فعالیت را دانش آموزان می توانند به عنوان یک کار عملی انجام دهند»

فعالیت فردی در کلاس..... صفحه ۱۱۴.....

با توجه به فعالیت فوق آنچه را بین همه گروه ها مشترک است، در جدول زیر بنویسید.

ردیف	نام اصل (به دلخواه خودتان)	مفهوم و کاربرد آن
۱	مشارکت مردمی	عموم مردم در اقتصاد مشارکت داشته باشند و سرمایه گذاری های مولد صورت گیرد. در این صورت اقتصاد با شتاب، استحکام، گسترده‌گی و عمق بیشتر پیشرفت می کند.
۲	درون زایی	عوامل اصلی تولید از درون کشور نشأت بگیرد و به نیازهای داخلی توجه شود که در موقعیت های خاص مثل تحریم با مشکل مواجه نشویم.
۳	عدالت اقتصادی	توزیع درآمد به صورت عادلانه صورت گیرد. تا یکپارچگی و توازن اقتصادی حفظ شود و منجر به پیشرفت اقتصادی کشور گردد.
۴	اقتصاد دانش بنیان	اقتصاد بر مبنای دانش باعث بالارفتن مقاومت اقتصادی، ارزش افزوده بیشتر، کاهش هزینه ها و افزایش درآمد ملی خواهد شد.
۵	برون گرایی و گسترش ارتباطات	صادرات محصولات با ارزش افزوده به کشورهای مختلف به خصوص کشورهای همسایه و شرکای تجاری باعث مقاوم سازی اقتصاد کشوری گردد.
۶	تنوع صادرات	برای تضمین مقاومت و پیشرفت کشور، تنوع منابع صادراتی و درآمدی ضروری است.

فعالیت فردی خارج از کلاس..... صفحه ۱۱۴.....

با مراجعه به بخش های اقتصادی قانون اساسی و به ویژه اصل ۴۳، ۴۴ و ۴۵، اصول کلی و ویژگی های اصلی قوانین اقتصادی کشورمان را شناسایی و آن را در کلاس ارائه کنید.
همچنین با مراجعه به متن اصول کلی سیاست های اقتصاد مقاومتی، عناصر و مؤلفه های اصلی این سیاست را فهرست کنید و آن را با آنچه در فعالیت فردی در کلاس به دست آورده اید، مقایسه کنید.

اصل ۴۳: اقتصاد مردمی و رد سلطه بیگانگان

در اصل چهل و سوم قانون اساسی آمده است:

«برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد با حفظ

آزاد او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

۲- تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

- ۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی ، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی ، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.
- ۴- رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری .
- ۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام .
- ۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات .
- ۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.
- ۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.
- ۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی ، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.»

اصل ۴۴:محدوده فعالیت بخش های اقتصادی

اصل چهل و چهارم قانون اساسی با تعیین سه بخش مهم در اقتصاد ، گستره فعالیت آنها را مشخص می سازد:

«نظام اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه ریزی منظم و صحیح استوار است . بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی ، معادن بزرگ، بانکداری ، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون ، پست و تلگراف و تلفن ، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است . بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری ، صنعت، تجارت و خدمات می شود که مکمل فعالیت های اقتصادی دولتی و تعاونی است . مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود، مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است.تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می کند.»

اصل ۴۵:منابع مالی حکومت برای ایفای وظایف

در اصل چهل و پنجم آمده است: «انفال و ثروت های عمومی از قبیل زمین های موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه، رودخانه ها و سایر آب های عمومی، کوه ها، دره ها، جنگل ها، نیزارها، بییشه های طبیعی ، مراتعی که حریم نیست ، ارث بدون وارث و اموال مجهول المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آن ها عمل نماید.تفصیل و ترتیب استفاده ازهریک را قانون معین می کند.»

عناصر و مؤلفه های اصلی اقتصادمقاومتی عبارتنداز:

- ۱-درون زایی ۲-برون گرایی وگسترش ارتباطات ۳-پیشرو،مولدوفرصت ساز ۴-مدیریت مصرف وبهره وری حداکثری
- ۵-اقتصاددانش بنیان ۶-اقتصادمردمی ۷-توزیع عادلانه ثروت ودرآمد ۸-مقاوم سازی دربرابر فشارهاوتهدیدات
- ۹-توان تحریم شکنی ۱۰-کاهش اتکای بودجه وترزتجاری به درآمدهای نفتی

برای تفکر و تمرین..... صفحه ۱۱۴.....

تحلیل کنید

از نظر شما مهم ترین راه های مقابله با تحریم های اقتصادی و زمینه سازی برای رونق کسب و کارهای اقتصادی کشور چیست؟

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، اشتغال، توجه به نوآوری، خلاقیت و ضرورت ارتقای بهره وری، تشویق سرمایه گذاری، اصلاح الگوی مصرف، استفاده از علم روز دنیا برای امور اقتصاد و تولید در کشور و به کارگیری تجربه متخصصان اقتصادی و... می تواند زمینه ساز کسب و کار و رونق آن و به عنوان بهترین راه برای مقابله با تحریم های اقتصادی باشد.